

Tussentijdse rapportage

NCM januari – april 2023

Auteur: Jan Roefs, jan.roefs@mestverwaarding.nl, 06-51013712
Datum: 12 mei 2023
Voor: Donateurs en Raad van Toezicht NCM

I. Algemeen

Met de start van kenniscentrum NCM in 2018 heeft Nederland een centraal aanspreekpunt gekregen voor het belangrijke en complexe onderwerp mestverwaarding. Hierdoor komen mensen beter met elkaar in contact, ontstaat er beter een gezamenlijke kennisbasis en visie en worden betere initiatieven genomen. Hiermee draagt NCM bij aan een sterke en duurzame landbouw in Nederland.

Bij NCM zijn Jan Roefs en Nicky Kamminga voltijds werkzaam en Rembert van Noort voor twee dagen per week. Voor projecten als de Inventarisatie Export en Verwerking Dierlijke Mest worden daarnaast externen ingehuurd.

NCM heeft een [raad van toezicht](#) die op 1 juni voor de eerste keer in 2023 zal vergaderen. Naast een aantal formele taken, zoals het vaststellen van het jaarverslag over 2022, zal dan de toekomst van NCM na 2023 (de huidige financiers hebben vrijwel allemaal toezeggingen gedaan tot eind dit jaar) op de agenda staan: moet NCM na dit jaar doorgaan, en zo ja: wat zijn de taken, en hoe wordt NCM gefinancierd. NCM heeft hiervoor aan Han Swinkels gevraagd een inventarisatie te doen onder de huidige financiers en andere stakeholders. Hij zal dan zijn bevindingen met ons delen.

Hieronder licht ik de belangrijkste activiteiten van het afgelopen trimester toe aan de hand van de volgende drie functies van NCM:

- NCM als kenniscentrum
- NCM als aanjager van innovatie
- NCM als ondersteuner van mestverwaarding

II. Taak 1: NCM als kenniscentrum

NCM vergaart en duidt relevante informatie, en hierbij is onze website www.mestverwaarding.nl een belangrijk medium. We plaatsen gemiddeld 10 à 15 artikelen per week met actualiteiten, resultaten uit studies, informatie van bedrijven enz. enz. De website wordt inmiddels ruim 350 keer per dag bezocht. Iedere vrijdag verstuurt NCM een nieuwsbrief naar circa 1250 geabonneerden. Deze informatievoorziening wordt zeer gewaardeerd en tegelijkertijd is er zo iedere week contact tussen hen en NCM.

NCM vervult veelvuldig de rol van vraagbaak waarbij mensen met zeer uiteenlopende achtergronden hun vragen of ideeën kunnen bespreken met ons. We proberen hen te helpen met een antwoord, reflectie, het leggen van contacten en dergelijke. Als NCM leren we hier ook steeds weer van. Meestal gebeurt dit per mail of telefonisch, maar ook hebben we hiervoor in deze periode 31 afspraken gehad. Naast één-op-één-contacten dragen we op allerlei momenten bij aan uiteenlopende projecten, bijeenkomsten, beleidsdiscussies enzovoorts.

Een belangrijke jaarlijkse publicatie van NCM is de '[Inventarisatie en rapportage export en verwerking dierlijke mest](#)'. Op basis van data van RVO, CBS en zelf verzamelde gegevens van alle bekende mestverwerkers en geplande initiatieven brengen we hiermee een helder beeld van de Nederlandse mestbalans, de mestverwerkingsinstallaties, de toegepaste technieken, de geproduceerde meststoffen en afzetmarkten. De editie van 2022 is onlangs geëvalueerd en een start met de nieuwe editie is gemaakt. Projectleider is Rembert van Noort.



We hebben in het eerste trimester drie fysieke bijeenkomsten georganiseerd:

- De centrale bijeenkomst van Brabant Bemest Beter op 12 januari in Den Bosch, in samenwerking met Has Green Academy (de nieuwe naam van HAS Den Bosch), ZLTO en provincie Noord-Brabant
- Een bijeenkomst met mestverwerkers op 17 april bij Greenferm in Apeldoorn
- Een bijeenkomst met mestverwerkers op 19 april bij DLB in Heeswijk-Dinther

Alle drie de bijeenkomsten zijn succesvol verlopen.

Wikimest

Op 18 april is een start gemaakt met de Wikimest. Dit is een samenwerking met Wageningen Research, Groen Kennisnet en HAS Green Academy, en met o.a. RVO, ZLTO en provincie Noord-Brabant in een benoemde klankbordrol. Het doel is om een wiki en aanvullend leermodules (bijv. een e-learning) te ontwikkelen met uitleg over technieken (verwerking, aanwending e.d.), producten en andere informatie over mest. Kortom: toegankelijke informatievoorziening over een moeilijk onderwerp. Na afloop zal NCM de wikimest blijven onderhouden. Nicky Kamminga neemt namens NCM het voortouw.

Toekomst mestverwerkingsplicht

LNV heeft twee jaar geleden een heldere stip op de horizon gezet met drie contouren voor een toekomstig mestbeleid. Hierbij wordt een veehouder oftewel 100% grondgebonden (spoor 1, de verplichte optie voor melkveehouders) oftewel 100% niet-grondgebonden (spoor 2), waarbij alle geproduceerde mest wordt afgevoerd en verwerkt. Maar wat betekent 100% mestverwerking nu eigenlijk, welke doelen worden nagestreefd en hoe zou het praktisch kunnen werken? Om LNV hiermee te helpen werken we momenteel, met steun van Coviva, aan een advies/beschouwing over dit spoor 2. Een onderdeel hiervan betreft zeventien vraaggesprekken met (groepen van) belanghebbenden. Deze beschouwing zal rond 1 juni gereed zijn.

III. Taak 2: NCM als aanjager van innovatie

Innovatieagenda

In diverse gremia wordt nagedacht over de toekomst van de Nederlandse landbouw, en hier neemt mestverwaarding steevast een prominente plek bij in. Dat is ook logisch omdat mest aan belangrijke beleidsthema's raakt als stikstof, waterkwaliteit, kringlopen, klimaat, bodem, energie, voedsel en economie. Beter omgaan met mest, innovatie dus, is belangrijk om vooruitgang te boeken op deze thema's, en dit is ook bij een kleinere veestapel van toepassing.

Het hebben van een heldere visie op deze complexe en politiek beladen onderwerpen is daarom belangrijk. Maar minstens zo belangrijk en moeilijk is om de inzichten toe te gaan passen. Hiervoor is meestal samenwerking, en altijd een confrontatie met de praktijk nodig. Allerlei hobbels liggen dan op de weg, in de innovatie zelf maar ook in de toepassing, praktisch maar ook in bijv. de financiering of met vergunningen, enz. enz. Met een visie alleen zijn we er dus niet.

Als NCM leveren we graag onze bijdrage op plekken waar aan innovatie en kennis wordt gewerkt. Veel aandacht hebben we in deze gegeven aan de [samenwerking / versnellingsaanpak van zes zandprovincies](#) op het thema 'stikstof en mestverwaarding'. Samen met vijf veehouderijsectoren, LNV en andere partners als FME en ReFerm worden op dit moment de volgende deelprojecten opgepakt:

- Stalvergunningen op basis van metingen
- Impuls monomestvergisting en stikstofstrippen/-scrubben
- Bemesten in Balans, het ontwikkelen van een werkwijze om gericht te bemesten als opmaat naar een afrekenbare stoffenbalans.

NCM neemt direct deel aan de kerngroep en heeft, afhankelijk van het onderwerp en de noodzaak, een actieve rol. Met name bij Bemesten in Balans is de bijdrage prominent.

De algemene gedachte van dit initiatief is om kansrijke oplossingsrichtingen om te zetten in praktijktoepassingen. Creëer de beste voorbeelden door – met ondersteuning vanuit wetenschap en overheden – knelpunten weg te nemen en kansen uit te werken, en toon die vervolgens aan anderen.

Om een vliegende start van deze fieldlabs gemakkelijk te maken hebben we parallel hieraan samen met ZLTO het initiatief genomen voor de 'Planvorming fieldlabs stallen en mestverwaarding'. Voor vijf casussen wordt heel concreet met ondernemers in kaart gebracht wat zo'n fieldlab nu werkelijk inhoudt: waar heeft men behoefte aan ondersteuning, wat zijn knelpunten, wat betekent het een en ander qua tijd en geld, en meer van dit soort vragen. Deze vijf blauwdrukken maken het ook voor de andere (van de circa twintig) fieldlabs gemakkelijker om aan de slag te gaan.

Uiteindelijk is het streven van de versnellingsaanpak van de zandprovincies om het op te laten gaan in een nog te vormen landelijk regieorgaan. In dit regieorgaan wordt o.a. voorzien in een taakgroep mestverwaarding die door NCM zal worden getrokken. De komende maanden zal helder worden wat deze taak in zal houden. Hiervoor zijn we in overleg met LNV.

Belangrijke projecten

De PPS [NL Next Level Mestverwaarding](#) is onlangs afgerond. Op 19 april hebben we in een bijeenkomst de resultaten van technisch onderzoek naar membraaninstallaties van TU Eindhoven met mestverwerkers besproken. Een ander onderzoek uit het project, een experiment naar de emissies uit zeer verse mest (vanaf de eerste minuut na uitscheiding), is nog niet afgerond. Zodra we zo ver zijn zullen we hier een webinar over houden, als coproductie met het project BSMO, omdat dit belangrijke inzichten zal geven én handvatten kan bieden voor veehouders om emissies te verlagen en bijvoorbeeld biogasproductie uit mest te verhogen.

In de [PPS Betere stal, betere mest, betere oogst \(BSMO\)](#) zoeken we naar de beste 'mest-oplossingen van stal tot land' van meststromen uit nieuwe (brongerichte) stalsystemen. Het bouwt voort op NL Next Level



Mestverwaarding, maar kent andere partners en er wordt meer specifiek gezocht. Ook worden er daadwerkelijk metingen verricht aan meststoffen en teeltresultaten. NCM is een initiator van het project en zit de stuurgroep voor als penvoerder. De andere partners zijn LNV, vijf provincies, elf techniekleveranciers, FME, BO Akkerbouw, ZLTO, Melkveefonds, SBK en Wageningen Research (als uitvoerder).

Op 23 maart hebben we de tweede partnerdag gehouden in Reusel. Hier is de voortgang gepresenteerd en zijn de partners betrokken bij keuzes voor het vervolg. De bijeenkomst

werd gecombineerd met een excursie naar de installatie van N2 Applied, een van de partners in het project.

IV. Taak 3: NCM als ondersteuner van mestverwaarding

Een van de huidige taken van NCM is om bedrijven te ondersteunen bij 'mestverwaarding'. In een circulaire economie dan wel kringlooplandbouw is het uiteraard belangrijk om van de waarde van de producten (meststoffen) voor de gebruikers uit te gaan (in plaats van een poorttarief) en daar wil NCM, zonde commercieel te worden, een bijdrage aan leveren. Dit doen we bijvoorbeeld via informatievoorziening (we werken bijvoorbeeld aan een handleiding voor export van digestaat naar Frankrijk) of in de projecten, maar ook door concreet belemmeringen mee helpen weg te werken wil NCM hierbij faciliteren. Zo helpen we exporteurs met 'Free Sales Certificates', en nemen we deel aan het College van Deskundigen van kwaliteitssysteem Fertigarant en aan de werkgroep 'Implementatie EU Meststoffenverordening'.

Ook in de gezamenlijke strijd om RENURE erkend te krijgen bij de Europese Commissie dragen we ons steentje bij. RENURE (=kunstmestvervangers) zijn fracties uit dierlijke mest die een vergelijkbaar of lager risico op nitraatverliezen hebben als kunstmest en belangrijke andere milieu- en economische voordelen hebben.

Hiervoor hebben we in januari met Europarlementariër Jan Huitema een werkbezoek georganiseerd voor Diederik Samson, chef van het kabinet van Eurocommissaris Frans Timmermans, en een collega van hem. In een lang en goed gesprek, met ook bijdragen van deskundigen van de Universiteiten van Gent en Wageningen, zijn het belang, eventuele bezwaren e.d. rondom RENURE besproken. Het bleek dat er nog steeds enkele hardnekkige misverstanden leven. Binnenkort volgt er een ander werkbezoek, voor Europarlementariërs deze keer. Hopelijk draagt deze informatievoorziening bij aan een positieve besluitvorming in Brussel, zodat we deze gemeenschappelijke wens van overheid en bedrijfsleven in de praktijk kunnen gaan brengen.

Om RENURE in Nederland in te voeren werken we aan kwaliteitssysteem met private certificering voor de productie ervan. Hiermee wordt geborgd dat de goede kwaliteit en volumes RENURE worden gemaakt zonder dat dit leidt tot hoge kosten voor controle en handhaving. NCM heeft een werkgroep geformeerd en opdracht gegeven aan KIWA Verin om dit te ontwikkelen. De bijbehorende documenten zijn in concept zo goed als gereed. De volgende stap is om dit in de werkgroep en daarna in een aantal bijeenkomsten met gebruikers en andere belanghebbenden te bespreken.

